

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Departament Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego

DOLiZK-NRGW-5503-6-8/2022 (33)

Warszawa, 18 listopada 2022 r.

Egz. Nr

PROTOKÓŁ KONTROLI

Kontrola została przeprowadzona w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o *bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych*¹, zgodnie z planem kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2022.²

I. PODMIOT I OKRES OBJĘTY KONTROLĄ

Celem kontroli była ocena prawidłowości wykonywania przez podmiot **Dolnośląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, ul. Na Grobli 40-44, 63-520 Wrocław**³ zadań z zakresu ratownictwa wodnego, określonych w art. 13 i 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 roku o *bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych*⁴ z uwzględnieniem sił, środków i warunków niezbędnych do zapewnienia prawidłowego poziomu wykonywania ratownictwa wodnego.

Kontrolą został objęty okres od 1 sierpnia 2021 r. do 19 sierpnia 2022 r.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone przez zespół kontrolerów w składzie:

- 1) Marcin Pańtak, naczelnik w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, na podstawie upoważnienia Nr 9/DOLiZK/2022 z dnia 9 sierpnia 2022 r.;
- 2) Gabriela Andrzejewska, główny specjalista w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, na podstawie upoważnienia Nr 10/DOLiZK/2022 z dnia 9 sierpnia 2022 r.;
- 3) Anna Lis, główny specjalista w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, na podstawie upoważnienia Nr 11/DOLiZK/2022 z dnia 9 sierpnia 2022 r.

w dniach 22 – 24 sierpnia 2022 r. w siedzibie podmiotu kontrolowanego oraz w dniach 25 sierpnia – 30 września 2022 r. w siedzibie podmiotu kontrolującego.

II. WPROWADZENIE

Na podstawie decyzji Nr 34/2013 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 grudnia 2013 r., znak: DRiOL-NRGW-0272-52/2013 i wpisu do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego nr BZ-RM.6310.382.2018.KT z dnia 21 grudnia 2018 r. Dolnośląskie WOPR jest podmiotem uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego i jako podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego jest zobowiązane do podejmowania

¹Dz. U. z 2022 r. poz. 147.

² Plan kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2022, zatwierdzony przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 11 stycznia 2022 r.

³ Zwany dalej: podmiotem kontrolowanym, Dolnośląskim WOPR lub stowarzyszeniem.

⁴ Zwanej dalej: ustawą o bezpieczeństwie.....

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

działań ratowniczych, o których mowa w art. 13 ustawy o *bezpieczeństwie...* i do realizacji zadań określonych w art. 14 ust. 1 ww. ustawy.

Siedziba Dolnośląskiego WOPR znajduje się we Wrocławiu, przy ul. Na Grobli 40-44. Przechowywana jest tu dokumentacja związana z wykonywaniem przez podmiot kontrolowany ratownictwa wodnego, a także sprzęt ratowniczy. Na terenie siedziby znajduje się również Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego, w którym pełnione są dyżury ratownicze. Siedziba jest oznakowana logiem stowarzyszenia w widoczny sposób.

Organem uprawnionym do kierowania Stowarzyszeniem, w tym do jego reprezentacji jest Zarząd.⁵ Do reprezentowania uprawniony jest Prezes lub członek Zarządu. Z kolei dla ważności oświadczeń woli, pism i dokumentów w przedmiocie praw i obowiązków majątkowych wymagane są podpisy dwóch osób: Prezesa lub jednego z Wiceprezesów oraz upoważnionego członka Zarządu.

Ustalono, że w kontrolowanym okresie w skład Zarządu wchodziło 11 osób: funkcję Prezesa Zarządu pełnił P. Krzysztof Skrzyniarz, z kolei funkcję wiceprezesów pełnili: P. Filip Szczepny (wiceprezes ds. finansowych) i Grzegorz Konieczny (wiceprezes ds. szkoleniowych).⁶

Statut Dolnośląskiego WOPR przewiduje możliwość tworzenia terenowych jednostek organizacyjnych: oddziałów i drużyn. Oddziały – zgodnie ze statutem – mogą posiadać osobowość prawną.⁷

Według wyjaśnień Dolnośląskiego WOPR w okresie podlegającym kontroli, Stowarzyszenie miało następujące terenowe jednostki organizacyjne:⁸

- 1) Oddział Rejonowy WOPR w Jeleniej Górze, ul. Lwówecka 18, 58-503 Jelenia Góra;
- 2) Oddział Powiatowy WOPR w Legnicy, ul. Słoneczna 3A, 59-216 Kunice;
- 3) Jednostka Rejonowa WOPR Lubin;
- 4) Drużyna w Mietkowie.

Żaden z ww. podmiotów nie jest ujawniony w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) Dolnośląskiego WOPR⁹. Według wyjaśnień podmiotu kontrolowanego wynika to z tego, że cyt.: „w okresie składania wniosku do Ministra Spraw Wewnętrznych o wykonywanie ratownictwa wodnego nie było obowiązku ujawniania w KRS jednostek organizacyjnych.”¹⁰ Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na akceptację z uwagi na to, że obowiązek ujawniania w KRS terenowych jednostek organizacyjnych stowarzyszenia wynika nie z przepisów ustawy o *bezpieczeństwie...* lecz z przepisów ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym¹¹. Przepis art. 53a ww. ustawy nakładający na stowarzyszenia zgłaszanie do KRS danych dotyczących m.in. terenowych jednostek organizacyjnych obowiązywał w momencie ubiegania się przez Dolnośląskie WOPR o udzielenie zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego. Omawiany przepis do ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym został dodany przez ustawę z dnia 14 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym

⁵ § 24 pkt 1 statutu Dolnośląskiego WOPR.

⁶ Wypis z Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego, nr KRS 0000109986, wydruk z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, stan na dzień 16 sierpnia 2022 r.

⁷ § 5 i § 32 - 41 statutu Dolnośląskiego WOPR.

⁸ Informacja – Wykaz terenowych jednostek organizacyjnych wraz z wykazem potencjału kadrowo-sprzętowego - w aktach kontroli.

⁹ Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego, nr KRS 0000109986, wydruk z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, stan na dzień 16 sierpnia 2022 r.

¹⁰ Pismo z dnia 11 października 2022 roku – w aktach kontroli.

¹¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1683.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Rejestrze Sądowym oraz ustawy – Prawo działalności gospodarczej¹², które weszły w życie 23 stycznia 2002 r., a Dolnośląskie WOPR rejestracji w KRS dokonało 7 czerwca 2002 roku. Również przepisy regulujące szczegółowy sposób prowadzenia rejestru stowarzyszeń oraz szczegółową treść wpisów w tym rejestrze uwzględniały w swej treści obowiązek wynikający z art. 53a ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.¹³

Ponadto przepis art. 22 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym zobowiązuje do zgłaszania do KRS zdarzeń uzasadniających dokonanie wpisu (takim zdarzeniem jest m.in. utworzenie lub likwidacja terenowej jednostki organizacyjnej) w terminie do 7 dni od dnia jego wystąpienia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach¹⁴ nie zawiera szczególnych przepisów w tym zakresie).

Brak ujawnienia w KRS terenowych jednostek organizacyjnych stanowi przede wszystkim naruszenie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Jednak z uwagi na charakter zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego, która swoim zakresem – w przypadku podmiotów będących stowarzyszeniami obejmuje również jego terenowe jednostki organizacyjne – istotne jest, by było jasno określone, które podmioty stanowią strukturę organizacyjną danego podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego i z tego tytułu mają prawo wykonywać ratownictwo wodne. Zaznaczyć należy, że terenowe jednostki organizacyjne nie mają swobody w wykonywaniu ratownictwa wodnego, wykonywanie przez nie ratownictwa wodnego ma odbywać się na zasadach ustalonych przez władze główne stowarzyszenia i pod ich nadzorem.

Ponadto brak ujawnienia w KRS terenowych jednostek organizacyjnych przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powoduje powstanie swego rodzaju wątpliwości, czy ratownictwo wodne wykonują do tego jednostki uprawnione. Nierzadko bowiem spotykana jest praktyka „uznawania” przez podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego, będące stowarzyszeniami za swoje terenowe jednostki organizacyjne samodzielnych podmiotów, które nie są w stanie uzyskać zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego na swoją rzecz. Będąc „uznanymi” za terenową jednostkę organizacyjną stowarzyszenia, ratownictwo wodne wykonują jednak na podstawie zgody tego stowarzyszenia. Powyższa praktyka stoi w sprzeczności z przepisami ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, a także jest obchodzeniem przepisów ustawy o *bezpieczeństwie*.... w zakresie posiadania zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego.

III. USTALENIA KONTROLI

1. Organizowanie, kierowanie, koordynowanie i prowadzenie bezpośrednich działań ratowniczych w ramach ratownictwa wodnego.

Na podstawie dokonanych ustaleń **pozytywnie z nieprawidłowościami** należy ocenić działalność podmiotu kontrolowanego w zakresie organizowania, kierowania, koordynowania i prowadzenia bezpośrednich działań ratowniczych. Powyższa ocena wynika z dokonanych oględzin, analizy przedstawionej dokumentacji źródłowej oraz złożonych wyjaśnień w tym zakresie.

1.1. Obszar wykonywania ratownictwa wodnego.

W okresie podlegającym sprawdzeniu, Dolnośląskie WOPR stan gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego zapewniało w odniesieniu do obszarów wodnych położonych w granicach województwa dolnośląskiego, głównie na:

¹² Dz. U. z 2002 r. Nr 1 poz. 2.

¹³ Rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 1237, z późn. zm.), z dnia 30 listopada 2011 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 835, z późn. zm.), z dnia 17 listopada 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1667, z późn. zm.)

¹⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 2261, z późn. zm.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

- Wrocławskim Węźle Wodnym, rzece Odrze od południowych granic województwa i na jej dopływach (powiat wrocławski),
- Zalewie Mietkowskim (powiat wrocławski),
- Jeziorze Kunice (powiat legnicki),
- Jeziorze Leśniańskim (powiat lubański),
- Zalewie Mysłakowice (powiat jeleniogórski),
- rzece Bóbr w granicach miasta Jelenia Góra (powiat jeleniogórski),
- Zbiorniku Wojanów (powiat jeleniogórski),
- Zalewie Słup (powiat jaworski).

Ponadto, podmiot kontrolowany na podstawie umowy nr 148/2022/WPW/SRE zawartej w dniu 20 czerwca 2022 r. z Wrocławskim Parkiem Wodnym Spółka Akcyjna z siedzibą we Wrocławiu¹⁵ organizował, kierował i koordynował działania ratownicze na wyznaczonym obszarze wodnym – kąpielisku Oporów, zlokalizowanym we Wrocławiu przy ul. Harcerskiej 25.

1.2. Zapewnienie stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego, poprzez utrzymywanie stałych dyżurów ratowników wodnych.

Dolnośląskie WOPR w okresie podlegającym kontroli zapewniało stan gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego poprzez stałe dyżury ratowników wodnych.

Zasady organizacji stałych dyżurów zostały określone w decyzji Prezesa Dolnośląskiego WOPR z dnia 12 stycznia 2015 roku w sprawie zasad organizacji dyżurów ratowników wodnych. Stosownie do ww. dokumentu oraz wyjaśnień podmiotu kontrolowanego¹⁶, w okresie wiosenno-letnim dyżury pełnione są w Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego w siedzibie Dolnośląskiego WOPR, a w okresie jesienno-zimowym dyżur pełniony jest w systemie mieszanym – w ciągu dnia w Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego, a w godzinach wieczornych i nocnych – pod telefonem. Zmiana dyżurna trwa 24 godziny, a na zmianie dyżuruje 2 ratowników wodnych (w tym jeden posiadający uprawnienia stermotorzysty). W dyspozycji ratowników pełniących stałe dyżury znajduje się 5 samochodów, quad, 10 przyczep podłodziowych, 2 przyczepy techniczno-kwatermistrzowskie, 8 łodzi motorowych, 4 łodzie wiosłowe, 2 skutery z platformą, system woda-łód, 10 kół ratunkowych, 10 pasów ratowniczych, 10 lin asekuracyjnych, 3 liny ratownicze, 10 bojek ratowniczych typu SP, 10 rzutek ratunkowych, 5 desek ortopedycznych, sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne oraz sprzęt ochrony osobistej.

Ponadto ratownicy wodni terenowych jednostek organizacyjnych Dolnośląskiego WOPR – w Mietkowie, Jeleniej Górze i Legnicy pełnią doraźne dyżury ratownicze.

Na podstawie przedłożonych Dzienników pracy ratowników wodnych Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego ustalono, że Dolnośląskie WOPR w kontrolowanym okresie gwarantowało wykonywanie dyżurów ratowniczych w systemie 24/7/365, a dyżury pełnione były zgodnie z ustalonymi zasadami.

Niemniej jednak z ww. dokumentów wynika, że niektórzy z ratowników dyżur pełnili bez przerwy przez 6 - 7 kolejnych dób.

Taką organizację pełnienia stałych dyżurów ratowniczych w ramach zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego należy uznać za nieprawidłową. Nie jest

¹⁵ Informacja – Miejsca i obszary pełnienia dyżurów stałych w okresie objętym kontrolą, Informacja – Wykaz wyznaczonych obszarów, na których na podstawie umów z zarządzającymi wyznaczonymi obszarami wodnymi Dolnośląskie WOPR we Wrocławiu organizowało, kieruje i koordynuje działania ratownicze w okresie objętym kontrolą - w aktach sprawy.

¹⁶ Wyjaśnienie sposobu organizacji stałych dyżurów ratowniczych w kontrolowanym okresie – w aktach kontroli.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

bowiem możliwym utrzymanie pełnej gotowości fizycznej i psychicznej na zmianach dyżurnych trwających przez kilka kolejnych dni i wyłączenie się całkowite na ten czas z życia zawodowego czy osobistego. Stąd też niezbędne jest zapewnienie prawa do odpoczynku ratownikom pełniącym dyżur (również, gdy pełnienie dyżuru odbywa się na innej podstawie niż stosunek pracy). Powyższe naruszenie skutkowało tym, że Stowarzyszenie nie gwarantowało udzielenia pomocy osobom przebywającym na obszarach wodnych na najwyższym poziomie. Należy więc uznać ten fakt za **uchybie** w działalności podmiotu kontrolowanego, za które odpowiedzialność ponosi jego kierownik.

Zgłoszenia alarmowe do podmiotu kontrolowanego kierowane są na numer telefonu 894. Numer ten umieszczony jest m.in. na odzieży ratowników wodnych, na samochodach i jednostkach pływających Dolnośląskiego WOPR, na budowach hydrotechnicznych (śluzach, jazach i mostach), na koncie Dolnośląskiego WOPR w portalu społecznościowym. Numer alarmowy rozpropagowywany był również w trakcie działań podejmowanych w ramach prowadzonej działalności profilaktycznej i edukacyjnej z zakresu ratownictwa wodnego. W zakresie powiadamiania o wypadkach na obszarach wodnych Dolnośląskie WOPR współpracuje ze służbami powołanymi do niesienia pomocy z terenu województwa dolnośląskiego oraz z centrum powiadamiania ratunkowego. Podmiot kontrolowany posiada również zgodę na pracę w radiowej sieci służb MSWiA na kanale radiowym B112.

Do pełnienia stałych dyżurów Dolnośląskie WOPR dedykowało 20 ratowników wodnych.

Fakt pełnienia dyżuru przez ratowników wodnych oraz opis przebiegu dyżuru rejestrowany był w Dzienniku pracy ratowników Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego.

1.3. Stała kontrola wyznaczonych obszarów wodnych.

W kontrolowanym okresie Dolnośląskie WOPR na podstawie umowy nr 148/2022/WPW/SRE zawartej w dniu 20 czerwca 2022 roku z Wrocławskim Parkiem Wodnym Spółka Akcyjna z siedzibą we Wrocławiu organizowało, kierowało i koordynowało działania ratownicze na wyznaczonym obszarze wodnym – kąpielisku Oporów, zlokalizowanym we Wrocławiu przy ul. Harcerskiej 25.

Powyższa umowa zobowiązywała podmiot kontrolowany do „zabezpieczenia przez ratowników wodnych kąpieliska Oporów według obowiązujących przepisów”.

Dolnośląskie WOPR realizację obowiązku stałej kontroli przez ratowników wodnych wyznaczonego obszaru wodnego oraz podejmowanie działań ratowniczych na tym obszarze dokumentowało w Dzienniku pracy ratowników, w którym odnotowano - w każdym dniu: datę, imię i nazwisko ratownika oraz godziny pracy; dopuszczalność kąpiel (kolor flagi), temperaturę powietrza oraz wody, informacje o sprawdzeniu dna kąpieliska oraz dotyczące przebiegu dyżuru. Wpisy godzin pracy ratowników wodnych potwierdzane były ich podpisem, a całość wpisów w danym dniu dodatkowo potwierdzane były podpisem ratownika wodnego będącego w danym dniu kierownikiem zmiany.

Dziennik pracy ratowników prowadzony był rzetelnie.

Na zabezpieczonym wyznaczonym obszarze wodnym zapewniono obsadę ratowników wodnych zgodnie z minimalnymi wymaganiami, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących liczby ratowników wodnych zapewniających stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego.¹⁷

¹⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 1981.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

1.4. Kadra ratowników wodnych podmiotu kontrolowanego.

Podmiot kontrolowany wskazał, że w okresie podlegającym sprawdzeniu dysponował kadrą ratowniczą składającą się ze 120 osób. Przedłożył następujące dokumenty: Listę ratowników wodnych w dyspozycji Dolnośląskiego WOPR, Listę ratowników wodnych pełniących dyżury w ramach zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego i listę ratowników wodnych, którzy realizują umowę zawartą z zarządzającym wyznaczonym obszarem wodnym. Dolnośląskie WOPR przedłożyło również dokumentację potwierdzającą kwalifikacje wymienionych na ww. listach ratowników wodnych.¹⁸ Na podstawie przedstawionej dokumentacji ustalono, że 7 osób wchodzących w skład kadry ratowniczej Dolnośląskiego WOPR nie spełnia warunku określonego w art. 15a ust. 1 pkt 2 ustawy o *bezpieczeństwie*.... Przedłożone dla tych osób dokumenty nie odpowiadają wymaganiom określonym w § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 września 2021 r. w sprawie kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym.¹⁹

Ponadto podmiot kontrolowany jedynie w odniesieniu do 29 osób wskazanych na Liście ratowników wodnych będących w dyspozycji Dolnośląskiego WOPR wykazał fakt dysponowania nimi, przedkładając zawarte z tymi osobami umowy o pracę lub umowy zlecenie.

Dysponowanie ratownikami wodnymi przez podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego oznacza prawną możliwość powierzania danemu ratownikowi zadań związanych z realizacją przez ten podmiot obowiązków wynikających z ustawy – skierowanie do pełnienia stałego dyżuru, czy też do pracy na wyznaczonym obszarze wodnym. Podstawę prawną do dysponowania ratownikami wodnymi, stosownie do definicji ratownika wodnego zawartej w art. 15a ust. 1 ustawy o *bezpieczeństwie*... stanowi zatrudnienie (na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej), pełnienie służby (na podstawie mianowania lub powołania do służby, lub umowy o pracę, bądź umowy cywilnoprawnej) lub członkostwo.

Podmiot kontrolowany wyjaśnił, że wszyscy ratownicy wodni wskazani na Liście ratowników wodnych będących w dyspozycji Dolnośląskiego WOPR są członkami Dolnośląskiego WOPR. Stowarzyszenie jednak nie było w stanie wykazać faktu wstąpienia tych osób do stowarzyszenia (przedłożenia pisemnych deklaracji – zgodnie z § 11 ust. 1 Statutu Dolnośląskiego WOPR). Z kolei z przedstawionych kart ewidencyjnych ratowników wynika, że wszyscy oni składali pisemną deklarację wstąpienia do Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (z siedzibą w Warszawie przy ul. Pytlasińskiego 17). WOPR to odrębne stowarzyszenie, które nie ma statusu podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego.

Z uwagi na przepis art. 15a ust.1 ustawy o *bezpieczeństwie*... osoby wskazane na Liście ratowników wodnych będących w dyspozycji Dolnośląskiego WOPR, o ile nie posiadają zatrudnienia lub członkostwa w innym podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego (innym niż WOPR) nie są ratownikami wodnymi, ponieważ nie spełniają warunku w postaci bycia zatrudnionym, pełnienia służby lub członkostwa w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego. Dopuszczanie tych osób do realizacji jakichkolwiek zadań związanych z wykonywaniem ratownictwa wodnego oznaczałoby naruszenie przepisów ustawy o *bezpieczeństwie* ..., ponieważ ustawa jedynie ratowników wodnych uprawnia do wykonywania działań z zakresu ratownictwa wodnego.

Niemniej jednak uznać należy, że wskazana liczba 29 ratowników wodnych pozostających w dyspozycji podmiotu kontrolowanego pozwala na zapewnienie gotowości

¹⁸ Stosownie do art. 15a ust. 1 ustawy o *bezpieczeństwie*....

¹⁹ Dz. U. poz. 1761.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

do wykonywania ratownictwa wodnego poprzez utrzymywanie dyżurów stałych oraz prowadzenie działań ratowniczych na wyznaczonych obszarach wodnych, wskazanych w pkt 1.3 protokołu. Ratownicy ci spełniali wymagania określone w art. 15a ust. 1 ustawy o *bezpieczeństwie*....

Spośród 29 osób, będących we faktycznej dyspozycji podmiotu kontrolowanego 20 było dedykowanych do pełnienia stałych dyżurów. Trzech ratowników wodnych zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę w charakterze dyspozytora/ratownika wodnego. Osoby te naprzemiennie pełniły dyżur razem z ratownikami wodnymi zatrudnionymi w danym miesiącu na podstawie umowy zlecenia na stanowisku ratownika sternotorzysty (umowy zawierane były na okres miesiąca). W kontrolowanym okresie, w poszczególnych miesiącach do zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego podmiot kontrolowany miał do dyspozycji od 5 do 10 ratowników wodnych.

Stowarzyszenie prowadziło dokumentację dotyczącą uprawnień kadry ratowników wodnych. Ewidencja ratowników wodnych prowadzona była w sposób zorganizowany (dokumenty ratowników wodnych poukładane były w kartotece).

W toku kontroli ustalono brak dostatecznego nadzoru nad dokumentacją potwierdzającą uprawnienia zawodowe ratowników wodnych, co należy uznać za **nieprawidłowość**, za którą odpowiada kierownik podmiotu kontrolowanego. Jak wyżej wskazano, Dolnośląskie WOPR za dokumenty potwierdzające posiadanie kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym uznawało dokumenty, które nie były zgodne z wykazem określonym w przepisach rozporządzenia w sprawie kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym. Ponadto podmiot kontrolowany respektował zaświadczenie potwierdzające posiadanie kwalifikacji ratownika, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym²⁰ niezgodne z wzorami określonymi w przepisach rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy.²¹ Powyższe zaniedbanie wpływa na obniżenie poziomu bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych, gdyż może skutkować wyznaczeniem do działań ratowniczych osoby nieposiadającej uprawnień ratownika wodnego. Jeszcze w trakcie trwania czynności kontrolnych w siedzibie podmiotu kontrolowanego podjął on czynności naprawcze w tym zakresie.

1.5. Specjalistyczny sprzęt wykorzystywany do zadań z zakresu ratownictwa.

Na podstawie przedstawionych przez podmiot kontrolowany dokumentów: zestawień posiadanego sprzętu specjalistycznego, środków transportu i łączności oraz dokonanych w dniu 23 sierpnia 2022 r. oględzin sprzętu ratowniczego, znajdującego się w bazie ratowniczej we Wrocławiu oraz w Mietkowie²² należy stwierdzić, że Stowarzyszenie posiada specjalistyczny sprzęt niezbędny do wykonywania ratownictwa wodnego.

Stwierdzono, że podmiot kontrolowany dysponował każdym rodzajem sprzętu specjalistycznego niezbędnym do wykonywania ratownictwa wodnego oraz środkami transportu i łączności wymienionymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy i pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne²³.

W trakcie kontroli ustalono, że liczba sprzętu, którym dysponuje kontrolowany podmiot była adekwatna do obszaru, na którym wykonywał ratownictwo wodne i w tym zakresie

²⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1720.

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 411.

²² W aktach kontroli.

²³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1607.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

pozytywnie należy ocenić działalność Dolnośląskiego WOPR. Niemniej jednak dwie spośród czterech terenowych jednostek organizacyjnych, tj. Rejonowe WOPR w Lubinie oraz Drużyna WOPR w Mietkowie²⁴ nie dysponują na stałe własnym sprzętem ratowniczym lecz korzystają ze sprzętu będącego w dyspozycji Oddziału Powiatowego WOPR w Legnicy (Rejonowe WOPR w Lubinie) oraz sprzętu znajdującego się w siedzibie Dolnośląskiego WOPR, (Drużyna WOPR w Mietkowie). Brak odpowiedniego zaplecza sprzętowego w przypadku ww. dwóch terenowych jednostek organizacyjnych podmiotu kontrolowanego skutkuje tym, że ich skuteczność w niesieniu pomocy i wykonywaniu ratownictwa wodnego jest znacząco ograniczona, co należy uznać za **uchybie** w działalności podmiotu kontrolowanego. Za powyższe odpowiadają kierownik podmiotu kontrolowanego oraz kierownicy wymienionych terenowych jednostek organizacyjnych.

Podmiot kontrolowany posiadał sprzęt ratowniczy, którego był właścicielem lub użytkownikiem i swobodnie nim dysponował.

Na podstawie oględzin sprzętu przeznaczonego do działań ratowniczych stwierdzono, że środki transportu oraz łączności, sprzęt ratunkowy, pomocniczy, niezbędny do wykonywania ratownictwa wodnego, znajdujący się w dyspozycji podmiotu kontrolowanego, były sprawne i utrzymywane w dobrym stanie technicznym.

1.6. Podejmowanie działań ratowniczych, o których mowa w art. 13 ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

W okresie objętym kontrolą w ramach zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego Dolnośląskie WOPR przyjmowało zgłoszenia alarmowe o wypadku lub zagrożeniu na obszarach wodnych za pośrednictwem numeru alarmowego. W kontrolowanym okresie odnotowano zdarzenia polegające na przyjęciu zgłoszenia o wypadku lub zagrożeniu oraz dotarciu do miejsca wypadku z odpowiednim sprzętem ratunkowym²⁵, udzieleniu kwalifikowanej pierwszej pomocy²⁶, o której mowa w art. 14 pkt 2, 4, 5, 7, 8 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz poszukiwaniu osób zaginionych na obszarze wodnym²⁷.

Podmiot kontrolowany kilkakrotnie przekazywał poszkodowanych jednostkom systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, w celu podjęcia przez nie dalszych działań polegających na ratowaniu życia i zdrowia osób poszkodowanych.

Działalność Dolnośląskiego WOPR w powyższym zakresie należy ocenić **pozytywnie**.

2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

Dolnośląskie WOPR w kontrolowanym okresie prowadziło działalność profilaktyczną i edukacyjną dotyczącą bezpieczeństwa na obszarach wodnych. Podmiot kontrolowany w ramach działań profilaktyczno-edukacyjnych prowadził prelekcje na temat zasad bezpiecznego zachowania nad wodą, pokazy ratownictwa wodnego w ramach imprez z okazji Dni Odry, Dnia Niepodległości, Dnia Dziecka, Dnia Marynarza, w ramach akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy oraz programów: Urzędu Marszałkowskiego - „Bezpieczny Dolnoślązak”, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej - „Aktywni Błękitni”, Straży Miejskiej we Wrocławiu - „Bezpieczne wakacje” i „Wakacje ze Strażą Miejską

²⁴ Informacja – wykaz terenowych jednostek organizacyjnych wraz z wykazem potencjału kadrowo-sprzętowego – w aktach kontroli.

²⁵ Zgodnie z art. 13 pkt 1 i 2 ustawy o bezpieczeństwie...

²⁶ Zgodnie z art. 13 pkt 3 ustawy o bezpieczeństwie...

²⁷ Zgodnie z art. 13 pkt 7 ustawy o bezpieczeństwie...

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Wrocław” oraz programu „Zdrowie w zasięgu ręki”. Przeprowadzono również spotkania z dziećmi i młodzieżą poświęcone tematyce bezpieczeństwa nad wodą.

Ponadto Stowarzyszenie zorganizowało szkolenia z zakresu udzielania pomocy osobom, które znalazły się w niebezpieczeństwie utraty życia lub zdrowia na obszarach wodnych dla żołnierzy 16. Dolnośląskiej Brygady Obrony Terytorialnej.

Prezes Dolnośląskiego WOPR kilkakrotnie występował w lokalnych mediach, wypowiadając się na temat zagrożeń na obszarach wodnych i zasadach bezpiecznego przebywania na obszarach wodnych oraz zasad udzielania pomocy.

Podejmowano również działania profilaktyczno-edukacyjne w odniesieniu do osób korzystających z wyznaczonego obszaru wodnego, na którym na podstawie umowy zapewniano stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego przez ratowników wodnych.

Na okoliczność potwierdzenia wykonywania działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych podmiot kontrolowany przedłożył wykaz podejmowanych działań oraz podziękowania od przedstawicieli organizacji, na rzecz których działania edukacyjne były prowadzone.

Podmiot kontrolowany zapewnił odpowiednią kadrę do prowadzenia zajęć z zakresu profilaktyki i edukacji w zakresie bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

Odnośnie prowadzenia działalności profilaktycznej, polegającej na współpracy z zarządzającym obszarem wodnym oraz z policją przy objęciu nadzorem miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpeli (tj. niebędących formalnie kąpieliskiem lub miejscem okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli)²⁸ podmiot kontrolowany wyjaśnił, że prowadził wspólne patrole prewencyjne z Policją (nadzorem objęte zostały zatoczki rzeki Odry we Wrocławiu i jego okolicach oraz akwenty na terenie całego województwa, na których stacjonują w bazach WOPR jednostki pływające). Na potwierdzenie powyższego Dolnośląskie WOPR nie przedstawiło żadnej dokumentacji. Nie udokumentowano również działań podejmowanych wspólnie z zarządzającym obszarem wodnym w ww. zakresie.

W związku z tym należy uznać, że podmiot kontrolowany w niepełnym zakresie realizował obowiązki związane z prowadzeniem działalności edukacyjno-profilaktycznej w zakresie bezpieczeństwa na obszarach wodnych, co należy uznać za **nieprawidłowość**, za powstanie której odpowiedzialność ponosi kierownictwo podmiotu kontrolowanego. Zaniechanie działań przez Stowarzyszenie w ww. zakresie mogło przyczynić się do obniżenia poziomu bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych, znajdujących się na terenie wykonywania ratownictwa wodnego przez Stowarzyszenie.

Działalność podmiotu kontrolowanego w zakresie realizacji obowiązku wynikającego z art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie... oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

3. Prowadzenie dokumentacji działań ratowniczych, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt. 1 ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, w tym rejestru działań ratowniczych.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że w okresie objętym kontrolą podmiot kontrolowany prowadził dokumentację działań ratowniczych, w tym rejestr działań ratowniczych.

Podejmowanie działań ratowniczych w odniesieniu do obszarów wodnych objętych stałym dyżurem ratowniczym dokumentowane było w *Dzienniku Pracy ratowników Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego* oraz w karcie zdarzenia *Rejestru działań ratowniczych*. W

²⁸ Art. 4 ust. 1 pkt 3 lit b ustawy o bezpieczeństwie...

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Dzienniku Pracy ratowników Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego odnotowywano: datę, imię i nazwisko dyżurnych ratowników wodnych, godziny pełnienia dyżuru, podpis, warunki pogodowe, stan sprzętu, informację o patrolach motorowodnych: nr jednostki pływającej, dane ratowników stanowiących załogę, godziny i trasę pływania, oraz opis przebiegu dyżuru.

Z kolei działania podejmowane na wyznaczonych obszarach wodnych odnotowywane były w Dzienniku pracy ratowników. Zakres informacji w nim zawartych opisano w pkt. 1.3 niniejszego Protokołu.

Zasady prowadzenia rejestru działań ratowniczych uregulowane zostały w 2014 r. decyzją Prezesa Dolnośląskiego WOPR.

Rejestr prowadzony jest w formie elektronicznej i składają się nań pliki w formacie Word opisane jako „zdarzenie z numerem i datą”, stanowiące elektroniczną wersję karty zdarzeń „rejestru działań ratowniczych”. Dane do elektronicznej karty rejestru działań ratowniczych przenoszone są z przekazanych do biura Dolnośląskiego WOPR na nośnikach zewnętrznych kart zdarzenia. Podmiot kontrolowany dopuszcza także przesyłanie danych do wypełnienia elektronicznej karty zdarzenia drogą mailową w formie zakodowanej. Rejestr działań ratowniczych jest zabezpieczony hasłem przed dostępem osób trzecich. Po zakończeniu roku rejestr zgrywany jest na nośnik zewnętrzny i składany w szafie pancernej w biurze Dolnośląskiego WOPR. Po zgraniu forma elektroniczna usuwana jest z komputera. Po obowiązkowym okresie przechowywania nośnik jest niszczone.

Ustalony decyzją Prezesa Dolnośląskiego WOPR wzór karty „rejestru działań ratowniczych” pozwala na zgromadzenie prawie wszystkich danych, o których mowa w art. 14 ust. 2 ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Punkt 8 wzoru nie jest do końca spójny z art. 14 ust. 3 pkt 7 ustawy o bezpieczeństwie..., zgodnie z którym rejestr powinien zawierać informację o „przekazaniu osoby, której udzielono pomocy jednostkom systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne lub innym służbom”. Ustalony wzór przewiduje jedynie możliwość wskazania przekazania poszkodowanego jednostkom systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne. Powyższą niezgodność należy ocenić jako **uchybie**. Rejestr działań ratowniczych nie zawiera danych określonych w art. 14 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy.

Każda karta zdarzenia rejestru działań ratowniczych opatrzona jest danymi osoby wprowadzającej dane do karty oraz datą wpisania do rejestru.

Dane z kart przenoszone były na bieżąco.

W kontrolowanym okresie Dolnośląskie WOPR raz udostępniło informacje z rejestru działań ratowniczych. Nastąpiło to na wniosek osoby, której udzielono pomocy.

Działalność Dolnośląskiego WOPR w zakresie realizacji obowiązku określonego w art. 14 ust. 1 pkt 3 ustawy o bezpieczeństwie.... należy ocenić **pozytywnie**.

4. Ujawnianie zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywanie informacji o zidentyfikowanych zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych właściwej radzie gminy.

Jak wynika z wyjaśnień²⁹ Dolnośląskiego WOPR w kontrolowanym okresie nie prowadzono działań ujawniających zagrożenia w zakresie osób przebywających na obszarach wodnych.

Podmiot kontrolowany wyjaśnił, że żaden zarządzający wyznaczonym obszarem wodny nie zwracał się do Dolnośląskiego WOPR o ujawnianie zagrożeń (dokonanie analizy

²⁹ Wyjaśnienie prowadzonej działalności dotyczącej ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych z dnia 20.08.2022 r. – w aktach kontroli.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

bezpieczeństwa), a w odniesieniu do obszarów wodnych niebędących wyznaczonymi obszarami wodnymi nie stwierdzono zagrożeń, nie były zgłaszane przez osoby trzecie takie zagrożenia, podmiot nie był zapraszany przez Policję do udziału w ujawnianiu zagrożeń.³⁰

W związku z tym należy uznać, że podmiot kontrolowany nie realizował obowiązku ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa na obszarach wodnych, co należy uznać za **nieprawidłowość**, za powstanie której odpowiedzialność ponosi kierownik podmiotu kontrolowanego. Zaniechanie działań przez Dolnośląskie WOPR w ww. zakresie mogło przyczynić się do obniżenia poziomu bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych, znajdujących się na terenie działania podmiotu kontrolowanego.

Ujawnianie zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych jest obowiązkiem podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego i dotyczy obszarów wodnych niebędących wyznaczonymi obszarami wodnymi – a więc dostępnych w każdym czasie. Podejmowanie działań w powyższym zakresie przez podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego pozwala na faktyczne zrealizowanie ustawowego celu w postaci zapewnienia bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

IV. OCENA OGÓLNA, WNIOSKI I ZALECENIA

Ocena podmiotu kontrolowanego została dokonana na podstawie ustalonego stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli przy zastosowaniu kryteriów kontroli wynikających z ustawy o *bezpieczeństwie...*, takich jak: legalność, celowość oraz rzetelność.

Na podstawie dokonanych ustaleń należy stwierdzić, że Dolnośląskie WOPR zapewniało stan gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego poprzez stałe dyżury ratowników wodnych, dysponowało odpowiednią kadrą ratowniczą oraz sprzętem specjalistycznym niezbędnym do wykonywania ratownictwa wodnego, środkami transportu i łączności. Podmiot kontrolowany prawidłowo realizował obowiązki związane z prowadzeniem działań ratowniczych. Stwierdzone nieprawidłowości w działalności podmiotu kontrolowanego dotyczą realizacji przez podmiot obowiązków określonych w art. 14 ust.1 pkt. 4 i 5 ustawy o *bezpieczeństwie...*

Na podstawie ustaleń znajdujących się w niniejszym protokole z kontroli **negatywnie** oceniono:

- 1) sprawowanie nadzoru nad dokumentacją potwierdzającą uprawnienia zawodowe ratowników wodnych;
- 2) prowadzenie w ograniczonym zakresie działalności profilaktyczno-edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych;
- 3) brak działań w dziedzinie ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych.

Ponadto, jako uchybienie oceniono:

- 1) pełnienie stałych dyżurów przez tych samych ratowników wodnych przez kilka kolejnych dni;
- 2) brak zapewnienia odpowiedniego zaplecza sprzętowego dla wszystkich terenowych jednostek organizacyjnych;
- 3) niezgodność ustalonego wzoru rejestru działań ratowniczych z wymogami określonymi w art. 14 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy o *bezpieczeństwie...*

Na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy o *bezpieczeństwie...*, zobowiązuje się Dolnośląskie WOPR do zrealizowania następujących zaleceń:

³⁰ Tamże.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

- 1) zagwarantowanie pełnienia stałego dyżuru w ramach zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa wodnego w sposób uwzględniający prawo do odpoczynku ratowników wodnych pełniących dyżur;
- 2) zapewnienia odpowiedniego sprzętu ratowniczego wszystkim terenowym jednostkom organizacyjnym;
- 3) sprawowanie rzetelnego nadzoru nad dokumentacją potwierdzającą kwalifikacje zawodowe ratowników wodnych, w tym zorganizowanie szkoleń dla osób odpowiedzialnych za prowadzenie ewidencji ratowników wodnych w zakresie obowiązujących przepisów dotyczących kwalifikacji ratowników wodnych i wprowadzenie obowiązku samokształcenia w tym zakresie;
- 4) poszerzenie działalności profilaktycznej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach wodnych polegające na podjęciu współpracy z zarządzającymi obszarami wodnym i policją w zakresie objęcia nadzorem miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpielii;
- 5) podjęcie działalności w zakresie ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych;
- 6) zgłoszenie do KRS terenowych jednostek organizacyjnych.

V. POUCZENIE

Zgodnie z art. 27 ust. 2-4 ustawy o *bezpieczeństwie...*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego objęty kontrolą może wnieść do kontrolującego na piśmie umotywowane zastrzeżenia do protokołu kontroli, w tym do sformułowanych wniosków i zaleceń, lub podpisuje protokół kontroli.

Zgłoszone zastrzeżenia kontrolujący może uznać za zasadne, zmieniając lub uzupełniając protokół kontroli, albo uznać je za niezasadne i przekazać stanowisko podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa wodnego objętemu kontrolą. Zastrzeżenia wniesione po terminie, przez osobę nieuprawnioną lub bez zachowania formy pisemnej pozostawia się bez rozpatrzenia.

W przypadku uznania zasadności zastrzeżeń zmieniony lub uzupełniony protokół kontroli zostaje przekazany ponownie do podpisania podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa wodnego objętemu kontrolą.

W myśl art. 28 ust. 1 i 2 ww. ustawy podmiotowi objętemu kontrolą przysługuje prawo odmowy podpisania protokołu kontroli i złożenia kontrolującemu, w terminie 5 dni od dnia jego otrzymania, pisemnego wyjaśnienia przyczyn odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie wstrzymuje realizacji wniosków i zaleceń pokontrolnych.

* * *

Z kontroli sporządzono protokół w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach:

Egz. Nr 1 – Dolnośląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, ul. Na Grobli 40-44, 63-520 Wrocław

Egz. Nr 2 – a/a

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

.....
członek zespołu – Marcin Pańtak

.....
pieczęć i podpis kierownika podmiotu kontrolowanego

.....
członek zespołu –
Gabriela Andrzejewska

.....
członek zespołu – Anna Lis

Zapoznałem się

.....